

ILLYÉS GYULA

Szótváró asszony

*Szóljatok, keressétek csak a szót,
ki ahogy képes. Próbálkozzatok
susogást kínálva — szellő fűszálnak,
mosolyt kínálva — szemérmes szerelmes,
s kívánva válaszul épp csak mosolyt,
de pattogva is — magánnyelvű lángok,
magánnyelvtanú záporok s pörölve,
szótárt nem kapott parti hullám,
magában dödögő tanyai szű,
homlokráncaival is további harcot
szavaló szabadsághős a kötélén,
szélütötten is még torz fintorokkal
jól végrendelkező öregapánk,
jajkiáltással, — fagytól dörrenő fa,
rianás dörejével tavi jéglap — —*

*Nem igaz, hogy meghalt a lehunyt szemű asszony.
Vagyis, hogy nincs kinek beszélni,
mert hogy már senki nem vár ily beszédet;
csak elszokott a szótól, ott heverve
az az asszony a csalámban, Tisza-mélyben,
sír-mélyben, hogy ha mégis eltemették.
Attól ül föl, ha szót leltek ti, ha
föl fülelhet a ti szavaitokra,
bár köfalon keresztül, attól áll föl,
áll neki főzni, meleget
fiainak,
attól terít meg a tiszta szobában,
kanalat osztva vendégeknek is.*

Elalvás előtt

Le silence éternel des espaces infinis...

*Így, így! Be rég volt
alkalom ilyen szabadon
mér földes elnyújtózással feküdnöm!
Az ablakon a Tejút a függöny,
a csupa fényfolt-
lyukasztgatta („aszúros”) égbolt?*

*Benéz egy ifjú holdvilág.
Elfeledt ángyikák
hosszú ingében a hideg
agyag-padlaton ágyamig tipeg.*

*Szószerint értem itten még a
baglyok hajdani nyelvtanát
és szószerint a kerti béka
ajkán az esőt-esdeklő imát.*

*Ki susog még? A székre tett
Pascal-kötet?*

*Aztán a cél előtt véve dolgát futóra
iramult egy utolsót s megállt a falióra,
majd életem helyett — mert úgy fülelt a csend —
ketyegtetett agyamba dermesztő végtelent.*

Nem lesz háború

A hajnali szendergéséből fölriadó N. N. ágyához öles gorilla ködképe közelgett. Am az állat képtelenül nagy termete (kb. két és fél méter), hat hatalmas tépőfoga, nemcsak emberi, de állati mértéken túli vigyora s vele az ölhetnék oly álomszerű volt, hogy N. N. megnyugodva hunyta le szemét s hajtotta vissza fejét vánkosára. Lévén hite a világban kikezdhetetlen. Reggel — másnap-e, más évtizedben-e — véres darabokra szagatottan lelte a Nap.

Világjárás után

Lábam alá parancsolhatom minden hátralevő percemben a tengert. Le sem kell térnem a dülőútról, máris nyújtja a sajkát felém, hol hízelegve, hol alázatosan, tenyerét a koldus, pracliját a puli, beleegyező kacsóját a hölgy. Aszerint utazom, földélzetten állva, hajam lobogtatva, az önkéntes száműzöttek mosolyával. Nem hátranézve, hanem csak előre, már-már dúdolván. Egy jó hajdani tengerésznőtát. Kiürítettem minden poharat.

Szélfúttá arccal térek meg vacsorára őseimhez. Egyre ritkább a kérdés: Ma merre jártál? Kedvem volna beszélni a szigetekről, tanulságos kalandjaimról, távoli barátaimról, tanácsaikról, de csak akadozva tudnám átváltani azokat a távoli („tengerentúli”) nyelveket erre az ittenire s ezért csak legyintésem mondja: a szokott helyen. S üríték még egy ráadás legutolsó poharat. Búcsúzóul folyvást.

Kézben a jövő

Az volt, igen, az én korom, a néhány pillanat, midőn erdőnyi lehántolt fenyőfa rohant a vizen, fehér vásznasan be-beszíva dagadóra a szél dühét, midőn szálerdőnyi recsegő faderék közt lett nekünk is egy karmozdulatomra gyeplős lovunk a föl-föllendülő ladik!

Az volt a remény s a bizodalom kora és helye. Te elől az orrban kisdededdel, én meg kezemben a rúddal s kötéllel szemben veletek felelősen vállalva legalább egy percre biztosan a rám bizott jövőt.